

KAPCSOLÓDÓ TERÜLETEK

Kiadói tevékenység**05/203**

FISTER, Barbara – PFUND, Niko: We're not dead yet!
= Libr.J. 129.vol. 2004. 19.no. 26-29.p.

Kihalóban vannak-e az egyetemi kiadók? Egy egyetemi könyvtáros és egy egyetemi kiadó képviselőjének véleménye

Állománygyarapítás; Egyetemi könyvtár; Gazdaságosság-könyvtárban; Könyvkiadás

Az egyetemi könyvtárak az egyetemen folyó oktató (és még inkább a kutató) tevékenység támogatása érdekében egyre inkább a folyóiratok, a folyóiratcikkek és az adatbázisok beszerzésére, illetve az azokhoz való hozzáférés biztosítására koncentrálnak. Tekintettel a költségek növekvő és a költségvetések (jó esetben csak stagnáló) voltára, mindez a könyvbeszerzések rovására megy. Egy folyóiratcikket nehezebb (ill. drágább) könyvtárközi kölcsönzés útján megszerezni, mint egy könyvet. Ám ha minden könyvtár így gondolkodik, senki nem veszi meg az egyetemi könyvkiadók termékeit, s azok tönkremehetnek. Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy az egyetemi kiadók igen fontos szerepet töltenek be: olyan műveket publikálnak, melyeket a nagy tudományos kiadók (a kisebb felhasználói-érdeklődői körre vagy a téma vitatott voltára tekintettel) nem tartanak jó üzletnek.

Az egyetemi könyvkiadás eddigi amerikai modelljének összeomlásáról évtizedek óta cikkeznek, és a jóslat kezd valóra válni. A kiadók kénytelenek az online publikáció irányába mozdulni. Az *Oxford University Press* most építette ki az *OSO (Oxford*

Scholarship Online) adatbázist, mely a vallási, politikai, filozófiai és gazdasági tárgyú alapmonográfiák százait tartalmazza, a tudományos folyóiratcikkekhez hasonló módon tárgyszavazva, indexelve, kivonatolva az egyes könyvfejezeteket. Az *OSO* jelentős mértékben megnövelte azon kutatók számát, akik magas színvonalú tudományos munkához férnek hozzá, fizikai korlátok nélkül. Az *OSO* egy kiadó platformja, ám most vizsgálják – egyetemi kiadók, könyvtárosok, kutatók bevonásával (a Mellon alapítvány támogatásával) egy több kiadót magában foglaló *TORCH (The Online Resource Center for Humanities)* adatbázis megvalósításának lehetőségét.

Az átállás nem kockázatmentes: kérdés, hogy a könyvtárak támogatják-e a hozzáférés új modelljét, a tudósok elfogadják-e (és mikor) az új formát, a szerzők ki tudják-e használni az elektronikus formátum nyújtotta kibővült lehetőségeket, vagy hagyományos papírkönyveket írnak-e továbbra is, még ha elektronikus eszközökön is? Az egyetemi könyvkiadók alapvetően különböznek kereskedelmi társaiktól: a diákok, a tanárok és a kutatók, az egyetemi vezetők, a könyvtárosok és az egyetemi kiadók egyetlen, szoros kölcsönhatásban lévő zárt kört alkotnak, és gazdaságilag is függnek egymástól. Az egyetemi könyvtárak szívesebben szerződnek a multinacionális kereskedelmi kiadókkal, mert – véleményük szerint – jobb szolgáltatást kapnak, mint az egyetemi kiadóktól. Jobb szolgáltatást jobb forrásokból lehet nyújtani, azokat viszont csak agresszív árpolitikával lehet megteremteni. Az egyetemi kiadók azonban (a kereskedelmiéktől eltérően) nem emelik áraikat a piaci plafonig: tekintettel vannak az akadémiai világ többi szereplőjének

érdekeire is. Az egyetemi könyvtárosok, egyetemi kiadók és a tudósok egymásra vannak utalva az üzleti és technológiai szempontból egyaránt változó környezetben, és együtt kell megoldásokat találniuk (és nem hagyni, hogy a kereskedelem gyarmatosítsa az egész online világot).

(*Mohor Jenő*)

Lásd még 192

Az ismertetett cikkek forrásai:

- Am.Libr. – American Libraries (US)
Ann.Libr.Inf.Stud. – Annals of Library and Information Studies (IN)
Aslib Proc. – Aslib Proceedings (GB)
Biblioteka – Biblioteka (RU)
Bibliotekarz– Bibliotekarz (PL)
Bibliotekovedenie– Bibliotekovedenie (RU)
Bibliotheksdienst– Bibliotheksdienst (DE)
Boll.AIB – Bolletino AIB (IT)
BuB – BuB Forum für Bibliothek und Information (DE)
Bull.Bibl. – Bulletin des Bibliothèques de France (FR)
Cat.Classif.Q. – Cataloging and Classification Quarterly (US)
Coll.Res.Libr. – College and Research Libraries (US)
Collect.Manage. – Collection Management (US)
Čtenář – Čtenář (CZ)
Doc.Bibl. – Documentation et Bibliothèques (CA)
Documentaliste – Documentaliste (FR)
Educ.Inf. – Education for Information (I)
El.Libr. – The Electronic Library (I)
Glasn.Nar.bib.Srbije – Glasnik Narodne biblioteke Srbije (YU)
Inf.Outlook – Information Outlook (US)
Int.Inf.Libr.Rev. – International Information and Library Review (I)
Interlend.Doc.Supply – Interlending and Document Supply (GB)
J.Acad.Libariansh. – Journal of Academic Librarianship (US)
J.Am.Soc.Inf.Sci.Technol. – Journal of the American Society for Information Science and Technology (US)
J.Doc. – Journal of Documentation (GB)
J.Educ.Libr.Inf.Sci. – Journal of Education for Library and Information Science (US)
J.Inf.Sci. – Journal of Information Science (GB)
J.Interlibr.Loan Doc.Del.Inf.Supply – Journal of Interlibrary Loan Document Delivery and Information Supply (US)
J.Libariansh.Inf.Sci. – Journal of Librarianship and Information Science (GB)
Kirjastolehti – Kirjastolehti (FI)
Knižnica – Knižnica (SK)
LIBER Q. – LIBER Quarterly (I)
Libr.Hi Tech – Library Hi Tech ((US))
Libr.J. – Library Journal (US)
Libr.Rev. – Library Review (GB)
Med.Ref.Serv.Q. – Medical Reference Services Quarterly (US)
Nár.Knih. – Národní knihovna (CZ)
Naučn.Teh.Bibl. – Naučnye i Tehničeskije Biblioteki (RU)
New Rev.Childr.Lit.Libariansh. – New Review of Children's Literature and Librarianship (GB)
New Rev.Inf.Netw. – New Review of Information Networking (GB)
Online Inf.Rev. – Online Information Review (I)
Ref.User Serv.Q. – Reference & User Services Quarterly (US)
Rev.Esp.Doc.Cient. – Revista Espanola de Documentación Científica (ES)
Tech.Serv.Q. – Technical Services Quarterly (US)
Vestnik Bibl.Ass.Evrazii – Vestnik Bibliotečnoj Assamblei Evrazii (Fx)